

Feråsen boligområde

Bergen kommune, Ytrebygda, gnr. 39 bnr. 2 mfl.

Naturmangfoldvurdering

Dokumentinformasjon

FORSLAGSTILLER	OBOS Block Watne
RAPPORTTITTEL	Feråsen boligområde Naturmangfoldvurdering
UTGAVE/DATO	01 / 25.01.2018 02 / 11.12.2018 03 / 29.08.2024 04 / 19.08.2025
OPPDRAG	15075 Feråsen boligområde
TYPE OPPDRAG	Detaljregulering
OPPDRAGSLEDER	KB
TEMA	Naturmangfold
DOKUMENTTYPE	Rapport
SKREVET AV	AMM
KVALITETSKONTROLL	OKS

Innhold

2.	Sammendrag.....	4
3.	Innledning.....	5
4.	Områdets naturmangfold.....	9
5.	Kunnskapsgrunnlag og føre-var-prinsippet.....	18
6.	Mulige virkninger av tiltak.....	19
7.	Avbøtende tiltak.....	21
8.	Oppsummering og konklusjon.....	22
9.	Kilder.....	23
	Vedlegg – Hule eiker – gnr. 39, bnr. 171 og 229.....	24

1. Sammendrag

Viktige funn i planområdet:

Røddlistearter:	Ask (EN), lind (NT), piggsvin (NT), hønehauk (VU), granmeis (VU) og tårnseiler (NT)
Fremmedarter:	Platanlønn, bulkemispel, mispel-art (sprikemispel/ dielsmispel), parkslirekne, gyvel, buskhyll, alaskakornell, valurt, syrin, sitkagran, rynkerose, krypfredløs, høstberberis (alle SE), spirea-arter (trolig gentspirea (HI) m.fl.), stikkelsbær, skyggesildre, rosestorkenebb, syrin-art (mulig nikkesyrin (LO) eller ungarnsyrin (PH), gul valmuesøster (alle PH), laurbær, solbær, bladlilje (mulig doggbladlilje/grønnbladlilje som) og hagestikle (alle LO) Tidligere registrert, men ikke gjenfunnet 2025: mulig fagerfredløs (se) og naverlønn (LO)
Andre arter av nasjonal forvaltningsinteresse:	Ingen
Utvalgte naturtyper (jf. forskrift av 13. mai 2011):	Hule eiker (6 stk.)
Verneområder:	Ingen
Konsekvenser for inngrepsfrie naturområder (INON):	Ingen
Verneplan for vassdrag/ prioriterte vassdrag:	Ingen
Naturtyper:	Store gamle trær (D12), utforming gammelt tre (D1204) (DN-13)
Truete vegetasjonstyper:	Ingen
Røddlistede naturtyper:	Ingen
Viktig/ svært viktig viltområde:	Ingen

2. Innledning

I alle saker som berører naturmangfold, krever naturmangfoldloven § 7 at vurderingene og vektleggingene med hensyn til naturmangfold (§§ 8-12) kommer frem av vedtaket. Naturmangfold defineres som «biologisk mangfold, landskapsmessig mangfold og geologisk mangfold, som ikke i det alt vesentlige er et resultat av menneskers påvirkning».

Denne NML-vurderingen ble opprinnelig utarbeidet mens planområdet var dekket av skog, før det ble foretatt trefelling. Det er denne før-situasjonen som skildres i rapporten, og som forklarer formuleringer som om området fortsatt er dekket av skog. Våren 2018 ble det meste av skogen i planområdet felt. Den faktiske situasjonen i området er derfor i realiteten et hogstfelt, som i dag er under gjengroing. Enkelte større trær er beholdt i planområdet, blant annet to store asker. Det er videre foretatt utvidelser av planområdet i flere omganger, noe som har ført til at flere hule eiker i dag ligger innenfor planavgrensningen.

Rev. 11.12.2018: Rapporten er oppdatert med omtale av eikene i området og informasjon om hvordan disse behandles i reguleringsplanen. *Egne faktaark om utvalgt naturtype hule eiker er vedlagt denne rapporten.*

Rev. 19.01.2024: Rapporten er oppdatert i tråd med siste gjeldende rødliste (2021) og fremmedartsliste (2023), og det er gjort ny sjekk av databasene Artskart, Naturbase, Vann-nett og Kilden for å fange opp nye registreringer. Videre er rapporten oppdatert tekstlig og tematisk for å være mer i tråd med Bergen kommune (2022) sin veileder for naturmangfoldvurderinger. Det er gjort nye vurderinger som tar høyde for dagens situasjon i planområdet.

Rev. 22.05.2025: Det ble foretatt ny befaringsplan av planområdet i sesong, utført 21. mai 2025, for å sikre siste oppdaterte kunnskap fra området. Siden området er sterkt påvirket av fremmedarter, hadde befaringsplanen ekstra fokus på hvilke fremmedarter som er til stede og hvor utbredt de er. Det er også tatt en ny sjekk av databasene Artskart, Naturbase og Vann-nett for å fange opp eventuelle nye registreringer. Bilder i rapporten er i hovedsak byttet ut med foto fra befaringsplanen i 2025.

2.1 Planforslaget

Planområdet ligger på Sandsli i Ytrebygda bydel i Bergen kommune. Området utgjør ca. 56 daa og omfatter sørøstre deler av Feråsen, samt tilførselsveiene Saksarhaugen, Feråsen og Feråslia (figur 2). I reguleringsplanID 7520000 Ytrebygda, Søreide/Søvik/Steinsvik, planområde 5A, felt IX, vedtatt i 1990, er planområdet hovedsakelig regulert til bolig i form av eneboliger og offentlig friområde. Planområdet er i KPA 2018 satt av til *bebyggelse og anlegg og grønnstruktur*. Det ligger i ytre fortettingssone. Temakart for sammenhengende blågrønne strukturer viser økologisk korridor gjennom sørlige del av planområdet.

Planområdet omfatter i hovedsak ubebygde områder i sørøstre del av Feråsen. I nord, nordvest og nordøst avgrenses planområdet mot boligområder, ellers mot skog og utmark. Lengst nordøst i planområdet ligger to eneboliger. Deler av veiene Sandslivegen, Saksarhaugen, Feråsen og Feråslia, samt sti/gangveg som går i retning Petedalsheia og gir tilkomst videre til Sandslivegen bybanestopp, inngår i planområdet. Planen er i løpet av planprosessen redusert kraftig i omfang, fra å regulere bolig i store deler av grøntområdet, til å konsentrere bebyggelsen, nå 41 nye enheter, mot nord.

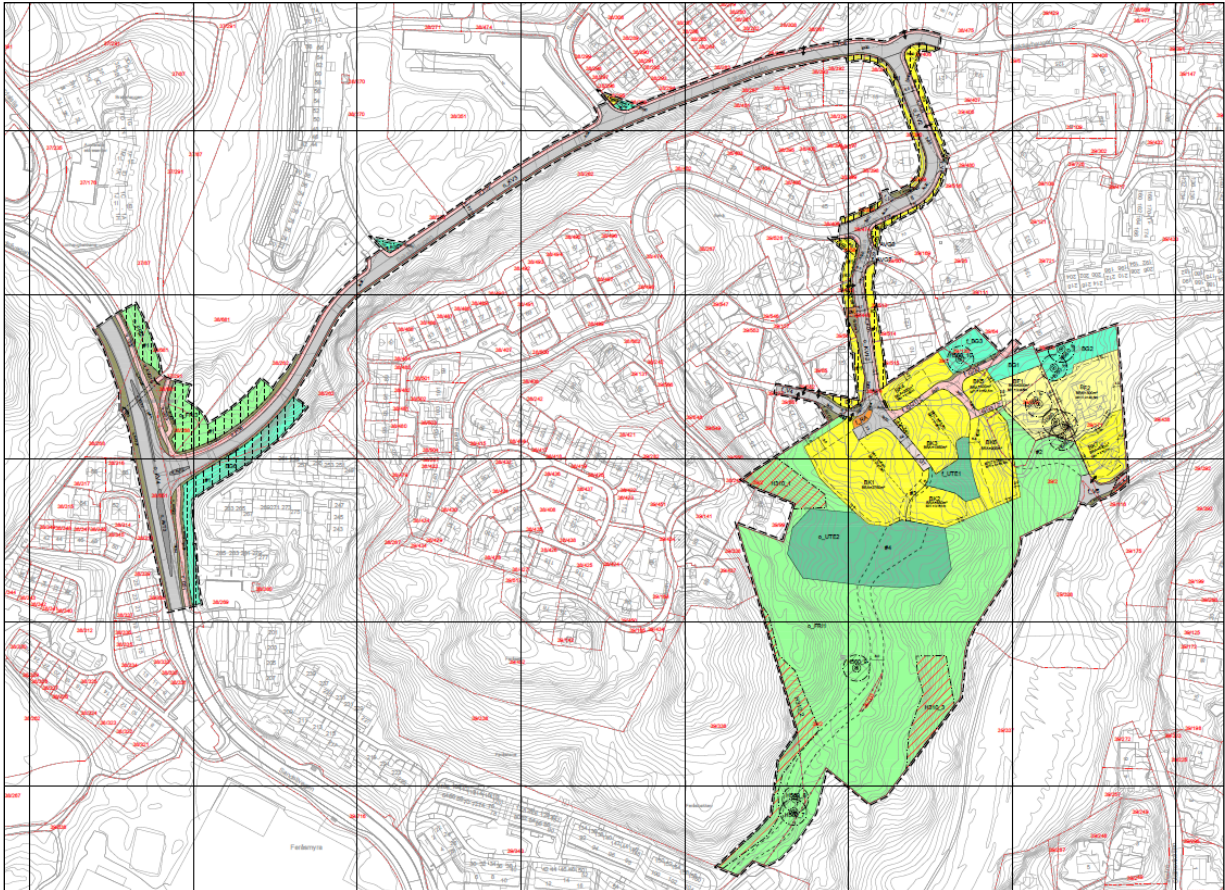
Planforslaget legger opp til etablering av konsentrert boligbebyggelse med tilhørende tilkomst, parkering og uteoppholdsarealer. Eksisterende gangvegforbindelse/sti mellom Feråslia i nord og Petedalsheia i sør inngår i planforslaget og er sikret videreført i planen. Det vokser flere store, hule eiker i nordlige del av planområdet. Det legges ikke opp til bebyggelse som kommer i konflikt med disse.

Figur 2-1: Temakart sammenhengende blågrønne strukturer (KPA2018) viser planområdet for Feråsen i ytre fortettingssone, med grønne formål omkring, og økologisk korridor gjennom sørlige del av området. Også turvei mellom Feråsen og Petedalsheia vises i kartet.

Figur 2-2: Planområdet Feråsen med omgivelser

Figur 2-3: Plankart, datert 15.08.2025, viser avgrensning av planområdet for Feråsen boliger, gnr. 39 bnr. 2 mfl. på Sandsli i Bergen kommune. Byggeområde er vist med gul farge.

Figur 2-4: Illustrasjonsplan, datert 19.08.2025, med bebyggelse og samferdselsstruktur i tiltaksområdet for reguleringsplan Feråsen.

2.2 Kunnskapsgrunnlaget

Kunnskapsgrunnlaget bygger i dette tilfellet på eksisterende registreringer i området, samt befaringer av området. Befaring er utført 19.10.2016, 10.01.2017, etter hogst 05.11.2018 og 11.11.2018, samt en befaring i vekstsesong 21.05.2025. Befaringen 05.11.2018 ble gjennomført sammen med trepleier, og var innrettet mot eikene i planområdet. Siste befaring i 2025 ble gjennomført for å få oppdatert oversikt og kunnskapsgrunnlag i sesong, inkludert kunnskap om fremmedarter. De nasjonale miljødatabasene Naturbase, Artskart og Kilden er benyttet, og kunnskapsgrunnlag oppdatert i forbindelse med revisjoner. Andre kilder refereres fortløpende.

Naturmangfoldvurderingen legger, i henhold til naturmangfoldloven, særlig vekt på forekomst av truede arter og naturtyper, viktige naturområder og fremmede arter i registreringene. Røddlistearter vurderes etter Norsk rødliste for arter (Artsdatabanken 2021), og fremmedarter vurderes etter norsk fremmedartsliste (2023):

Røddlistearter <i>deles i fem kategorier:</i>	Fremmedarter <i>med økologiske risikovurderingene deles i fem kategorier:</i>
CR: Kritisk truet	SE: Svært høy risiko
EN: Sterkt truet	HI: Høy risiko
VU: Sårbar	PH: Potensiell høy risiko
NT: Nær truet	LO: Lav risiko
DD: Datamangel	NK: Ingen kjent risiko

3. Områdets naturmangfold

Kravet til kunnskapsgrunnlag skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet, ifølge naturmangfoldloven § 8.

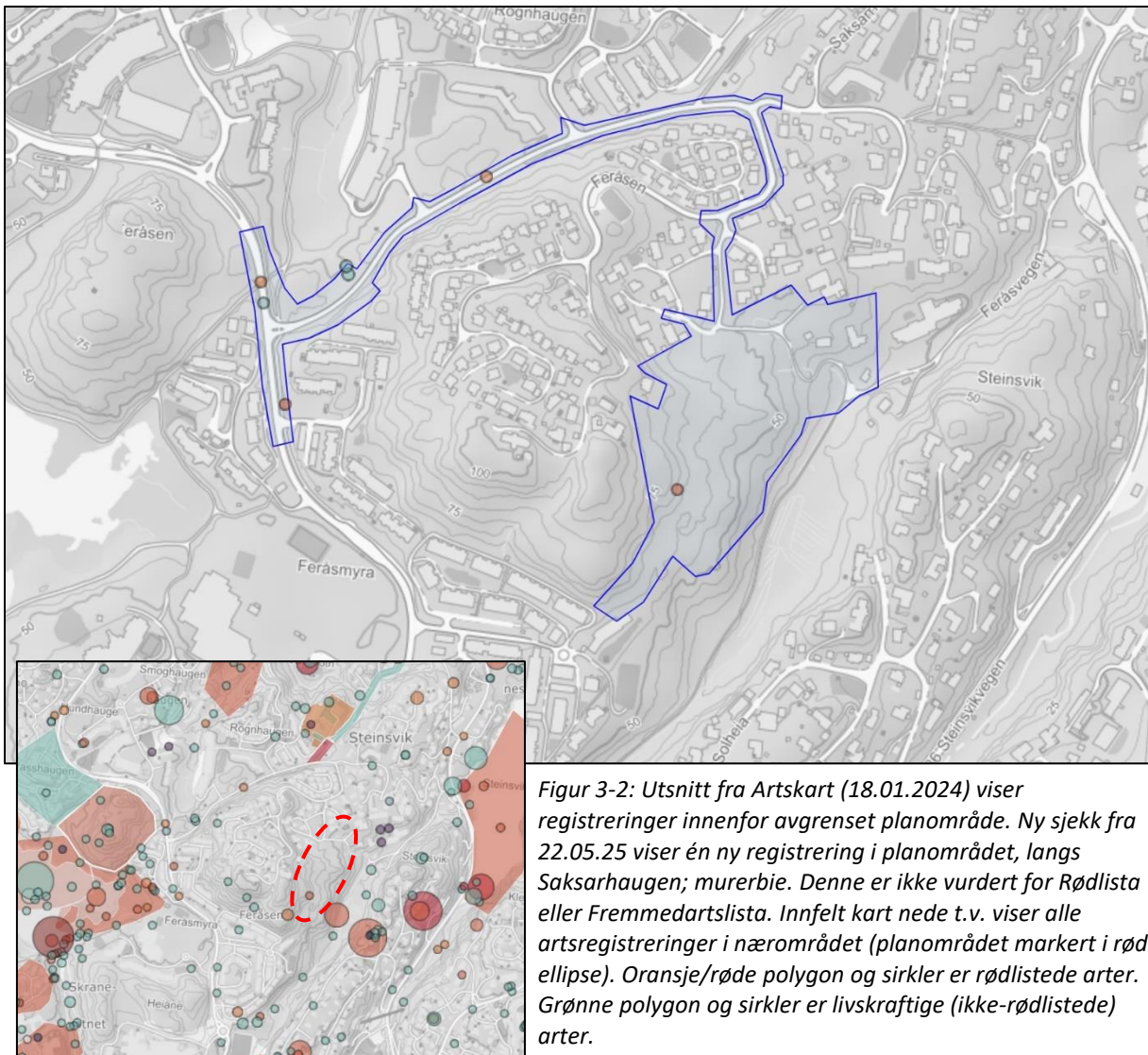
Berggrunnen er ifølge NGU sitt berggrunnskart dominert av granittisk gneis, gjennomskåret av en smal øst-vestgående sone med anortositt. Dette er relativt sure bergarter som gir opphav til forholdsvis fattig flora. Løsmassedekket er gjennomgående tynt. Utbyggingsområdet ligger mellom ca. kote 25 i nordøst og kote 88 i vest. Marin grense i Feråsen går ved om lag kote 55, og vil kunne bidra til rikere vekstforhold i området. Boniteten er ifølge Kilden særs høg i hele området. Feråsen ligger i landskapsregion 21; *Ytre fjordbygder på Vestlandet*, underregion 21.5 *Indre Bergensbuene* (Puschmann 2005). Bergen er en typisk kystkommune, med et mildt og vått klima. I planområdet faller det årlig 2 000-3 000 mm nedbør. Middel årstemperatur ligger mellom 6 og 8 °C, og sommertemperaturen ligger i gjennomsnitt på 15 °C. I februar, som vanligvis er den kaldeste måneden i året, er temperaturen mellom 0 og 1 °C. Planområdet tilhører *boreonemoral* vegetasjonssone (Moen 1998), hvor det er typisk med edellauvskoger med varmekrevende arter i solvendte lier med godt jordsmonn, mens bjørke-, gråor- eller barskoger dominerer resten av skoglandskapet. Området ligger i *sterkt oseanisk* vegetasjonsseksjon, *humid* underseksjon (O3h), som er karakterisert av vestlige vegetasjonstyper og arter som er avhengige av høy luftfuktighet. Kontinentale trekk mangler.

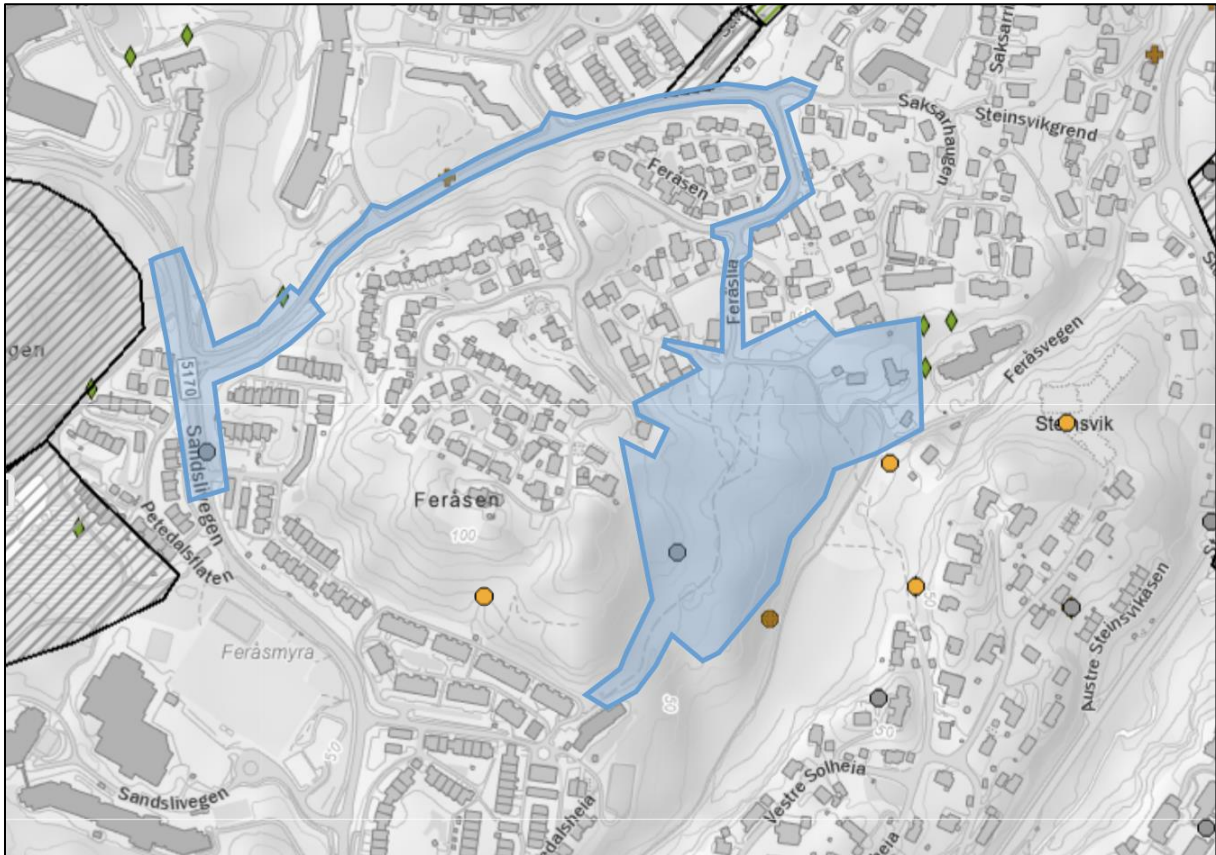
Figur 3-1: Utsnitt fra bonitetskart (AR5) Nibio Kilden (18.01.2024) viser at planområdet i sin helhet er registrert med skog (lauvskog) av svært høg bonitet. Registreringen er fra 2015. I 2018 ble skogen innenfor planområdet hugget. Planområdet er omtrentlig markert i rød ellipse.

Artskart viser kun et fåtall registrerte arter innenfor planområdet på Feråsen. Dette gjelder også rødlistede arter. **Innenfor** planområdets grøntareal på Feråsen er det én registrering av hønsenhauk (*sårbar*, VU) i desember 2021 (utenom hekketid). Langs Saksarhaugen er fugleartene tårnseiler (*nær truet*, NT) (juli 2023), stjertmeis, skjære, rødstrupe, kjøttmeis og svarttrost registrert. Videre er grøftsoleie, skogstorkenebb og amerikahumleblom registrert langs Saksarhaugen. Lengst vest, ved krysset i Sandslivegen, er fremmedarten hagestikle (*lav risiko*, LO) registrert, samt piggsvin (NT) og granmeis (VU).

I grøntområdet like **utenfor** planområdet er flere fuglearter registrert. Arter som ikke overlapper med registreringer innenfor planområdet er; gråspurv, tyrkerdue (begge NT), fuglekonge, kjøttmeis, blåmeis, bokfink, måltrost, gransanger, spettmeis, gjerdesmett, munk, løvsanger, gransanger, rødvingetrost, kjernebiter, gråsisik, ringdue, dompap og kråke. I tillegg er det registrert barlind (VU), ekorn, åkerhumle, flere sommerfuglarter, en rekke ulike karplanter som er vanlig forekommende, samt fremmedartene bulkemispel og parkslirekne (begge *svært høy risiko*, SE). På naboeiendom i nordøst er det gjort flere registreringer av fremmedartene bulkemispel og dielsmispel (begge SE). Det er stor sannsynlighet for at de fleste arter som er registrert nær planområdet, også vil kunne finnes/spre seg innenfor planområdet.

Naturbase viser ingen registrerte naturtyper, utvalgte naturtyper, eller områder som er vernet, eller foreslått vernet, etter naturmangfoldloven i Feråsen. Det er ikke registrert naturskog i området, mens skoen mot vest og sør/sørøst utenfor plangrensen er registrert med ulik grad av naturskog. Det er registrert enkelte rødlistede arter, se avsnitt foran med registreringer i Artskart, og arter av nasjonal forvaltningsinteresse. Alle rødlistede arter i kategoriene kritisk truet (CR), sterkt truet (EN) og sårbar (VU) er av særlig stor forvaltningsinteresse. I planområdet gjelder dette ask, hønsehauk og granmeis. Arter av stor forvaltningsinteresse inkluderer arter i rødlistekategori nær truet (NT). I planområdet gjelder dette lind, piggsvin og tårnseiler. Nær planområdet er i tillegg ansvarsartene gråsisik og bjørkefink registrert, samt dvergspett, som er en spesielt hensynskrevende art.

Figur 3-3: Utsnitt fra Naturbase (22.05.2025) viser arter av nasjonal forvaltningsinteresse, ansvarsarter og fremmede arter. Planområdet markert i blått.

Figur 3-4: Nordlige del av planområdet. Stor eik på eiendom 39/229 t.h. i bilde. Skogen som ble felt i området i 2018, er på vei tilbake, og området er stedvis tettgrodd med små trær og kratt, med blant annet platanlønn, bjørk, osp, rogn og hegg. Foto: Opus 2025.

Figur 3-5: Flere steder langs stier er bark og flis strødd ut over bakken.

Vegetasjon

Befaring i oktober 2016 ble foretatt av biolog/ornitolog. Tidspunktet var for seint til å kartlegge hekkefuglfaunaen, men spredte fugleobservasjoner ble gjort. Siste befaring i mai 2025 ble gjennomført i vekstsesong, og det totale bildet av flora og fauna anses dermed som godt.

Planområdet har vært dominert av skogsmark. Skogen i planområdet ble i stor grad felt i 2018, noe som innebærer at store deler av området pr. 2025 er preget av tett kratt og unge trær/ung skog.

Arealene i nord bærer preg av å ha vært åpen kulturmark inntil for en del titalls år siden, noe som også bekreftes ved studier av tilgjengelige flyfotos tilbake til 1950-tallet. I dag er kulturmarka under gjengroing. Vegetasjonen i Feråsen før hogst i 2018, var dominert av blåbærskog (A4) i tørre partier og lågurtskog (B1) i fuktige og mer skyggefulle partier (Fremstad 1997). Rester av disse naturtypene kan sies å være til stede enda, med redusert utbredelse/kvalitet. I øst og sørøst dominerer blåbær-edellauvskog (D1), utforming blåbær-hasselkratt (D1d) opptrer. Vegetasjonstypen er best utviklet i den bratte skråningen like utenfor plangrensen. Det er ikke registrert truede vegetasjonstyper (Fremstad & Moen 2001) eller rødlistete naturtyper (Artsdatabanken 2018).

Følgende arter inngår i tresjiktet: Furu, gran, sitkagran (SE), bjørk, hassel, platanlønn (SE), rogn, svartor, selje, hegg, eik, osp, ask (EN), lind (NT), surkirsebær og navellønn (LO) (sistnevnte ikke gjenfunnet i 2025, kan ha blitt fjernet under hogsten i 2018). Ut over vegetasjonen utenfor plangrensen, samt store trær som ble bevart under hogst, består området av unge trær. I busksjiktet finnes et betydelig innslag av forvillede hagebusker og/eller fremmedarter som bulkemispel (SE), buskhyll (SE), laurbær (LO), Rhododendron-arter, mispel-art(er) (SE), ulike spirea-arter (med ulik risikovurdering) og rynkerose (SE) (sør i gangvegen mellom Feråslia og Petedalsheia), samt spredte individer av einer og edelgran. Parkslirekne (SE) er observert med én forekomst innenfor planområdet, ved grusplass i enden av Feråslia. Vivendel er svært fremtredende i feltsjiktet i nær sagt hele planområdet. Ask (EN) og lind (NT) er eneste stasjonære rødlistearter som er registrert innenfor planområdet i Feråsen. Ett middels stort individ av barlind (VU) ble registrert like utenfor plangrensen i sør.

I skogbunnen og langs sti/gangveg gjennom planområdet opptrer følgende karplantearter i bunn- og busksjiktet: Kristtorn, bergflette, lundrapp, kratthumleblom, skogfiol, gauksyre, einstape, skogburkne, hengeving, sisselrot, geittelg, kvassdå, prikkperikum, bjønnekam, krattmjølke, steinnype-art, krypsoleie, engsoleie, krattlodnegras, stornesle, mjørdurt, løvetann, skvallerkål, marikåpe-art, hundegras, skogsveve-art, engkarse, stankstorkenebb, skogstorkenebb, jonsokkoll, engsyre, jordrøyk, kystmaure, geitrams, blåbær, tyttebær, røsslyng, tunrapp, stri kråkefot, groblad, skogstjerne, hårfrytle, storfrytle, revebjelle, jordbær, sløke, skogsnelle, smyle, engrapp, skogrørkvein, gjerdevikke, skogstjerneblom, vivendel, lyssiv, myrtistel, villrips, bringebær, gulaks, tepperot, smalkjempe, , engreverumpe, jordnøtt, forglemmegei og tveskjeggveronika. Floraen i Feråsen består samlet av vanlige og lite kravfulle arter.

Kulturmarken i området er under gjengroing, og storvokste arter av marikåpe, mjørdurt, engreverumpe, skvallerkål og stornesle dominerer området pr. 2025. Disse artene er fremtredende i det meste av planområdet, og særlig langs stier gjennom området og på åpne områder. Det er arealer rundt stiene som har klart mest påvirkning av menneskelig aktivitet. Her vokser stedvis tett kratt, og fremmedarter som platanlønn, spirea-art(er) er særlig fremtredende i disse områdene.

Enkelte store trær ble ivaretatt under hogsten; tolv større eik, tre ask og en lind. To store asker (*sterkt truet*, EN) vokser langs eksisterende turvei/snarvei sør i planområdet (figur 3-7) og én noe mindre ask i vegkrysset i Feråslia. Ask langs stien, med mulig askeskuddsyke, synes fortsatt å være i grei tilstand ved befaring i 2025. Spredt i terrenget opptrer også unge ask. Sentralt i planområdet vokser en stor lind (NT), med stamme som er splittet i to like over bakkenivå (figur 3-7). Store trær i området kan henføres til naturtypen store gamle trær (D12), utforming gammelt tre (D1204).

Lengst nordøst i planområdet, på eiendommene 39/229 og 39/171, vokser seks store eiketrær, hvorav fem er store nok til å kvalifisere til utvalgt naturtype «*hule eiker*» (figur 3-8 og 3-9). For å være utvalgt naturtype, må eik uten synlige hulrom ha stammeomkrets på minst 200 cm. Eikenes plassering er målt inn av landskapsmåler, og trepleier har vært involvert i saken. Eget notat med faktaark for hule eiker eiendommene 39/229 og 39/171 følger saken. Det er videre registrert seks eiker på en mindre kolle på eiendom 39/2 og 138. Disse er av forholdsvis god størrelse, men de fleste kvalifiserer ikke til naturtypen «*hule eiker*». Ett av trærne er splittet langt nede, men har to stammer som begge er av god størrelse, 145 cm og 90 cm i diameter. Nederste del av treet er kraftig, delvis på grunn av røtter, og treet vokser

i sterkt hellende terreng, det er derfor ikke rett frem å måle treet før det splittes. På grunn av omfanget av dette treet vurderes det å være utvalgt naturtype «hule eiker». Enkelte svært små eik forekommer også andre steder i planområdet, særlig i nordlige del.

Sentralt innenfor grøntområdet i planområdet finnes tufter etter tidligere bebyggelse. Her vokser et stort lindetre, samt bergflette og storkonvall. Registrerte vertstre for bergflette er; furu, eik, platanlønn, lind og bjørk. Ellers nytter tilliggende boligfelt både sørlige og nordlige deler av planområdet til henleggelse av hageavfall. I sum har dette medført at det spredt i hele området opptrer ulike hageplanter og forvillede hagebusker, herunder flere fremmedarter. Dette reduserer planområdets verdi i biologisk mangfoldsammenheng. Også nord i planområdet ble det registrert forekomster av storkonvall, og en forekomst av parkslirekne. For øvrig er vanlige gjengroingsarter som einstape og geitrams i sterk spredning i åpne og/eller forstyrrede områder.

Befaring i 2025 kunne langt på vei bekrefte mistanken om at området er under gjengroing etter hogsten i 2018. Stiene i området er sterkt påvirket ved at sagflis er lagt i traseene og stedvis deponert i felt langs stier. Fremmedarter har fått gode vekstforhold, og arter som platanlønn, bulkemispel, gyvel og spirea opptrer i store mengder i deler av planområdet, særlig mot nord/nordøst og langs stiene. Kulturmark som ikke har vært i drift på lang tid er under fortsatt gjengroing, og domineres av få, storvokste arter som marikåpe-art, mjørdurt, skvallerkål, engrevrumpe og geitrams. Åpne areal mot nordvest er også under fortsatt gjengroing, her er einstape en dominerende art. De åpne (ikke-tresatte) arealene i området er i mindre grad påvirket av hosten i 2018, men tilstanden forringes med tiden som følge manglende bruk/skjøtsel og påfølgende spredning av mer dominante og storvokste arter, samt fremvekst av hageplanter/fremmedarter i randsonene.

Figur 3-6: T.v.: Forekomst av parkslirekne ved grusplass nord i området. Øverst t.h.: Einstape (gjengroingsart) og platanlønn (SE) i åpne areal sentralt i området. Nede t.h.: Gyvel sentral i planområdet. Foto: Opus 2025

Figur 3-7: **Øverst:** Store asker (EN; sterkt truet) langs eksisterende gang- og sykkelveg lengst sør i planområdet. **Nederst:** Stor lind (NT; nær truet) som er splittet i to stammer sentralt i planområdet. Foto: Opus 2016/2025.

Figur 3-8: Store/hule eiker nordøst i planområdet danner en «vegg» i bakkant av foto. Stor/hul eik på eiendom 39/2, 138 t.h. Foto: Opus 2025.

Figur 3-9: Hule eiker nord/nordøst i planområdet. På eiendommene 39/2, 138, 229 og 171, opptrer flere store eiker, hvorav seks har stammeomkrets på minst 200 cm og kvalifiserer til utvalgt naturtype «hule eiker». Sju av de store eikene er avmerket med hvit stjerne nede t.h., disse er sikret i hensynssoner i planforslaget. Foto: Opus 2016 og 1881.no.

Fauna

Viltrapporten for Bergen kommune (Mikkelsen & Søyland 2017) har ikke avgrenset viltområder eller trekkveger for hjortevilt i Feråsen. Under feltarbeidet ble det registrert spor og spor tegn etter hjort og ekorn. Ellers ble disse fugleartene registrert: Ringdue, skjære, svarttrost, gråtrost, rødvingetrost, spettmeis, kjøttmeis, blåmeis og gjerdesmett. Den rødlistede arten hønsenhauk (VU) er registrert i grøntområdet og granmeis (VU), piggsvin (NT) og tårnseiler (NT) nær Sandslivegen/Saksarhaugen.

Feråsen vurderes å ha potensiale for et middels rikt fugle- og dyreliv. Per i dager potensialet noe redusert, da skogen i området er ung og ikke egner seg like godt til hekking for en del arter.

Vannforekomster

Det renner en bekk mot nord i dalføret i øst, like utenfor planområdet. Ifølge Vann-nett er denne en del av vannforekomsten Bekkefelt Nordåsvatnet (ID: 056-141-R). Vannforekomsten inkluderer flere mindre bekker med utløp ulike steder rundt Nordåsvannet. Vannforekomsten har moderat økologisk tilstand, men det er usikkerhet knyttet til dette pga. manglende data. I KPA2018 sitt temakart for sammenhengende blågrønne strukturer ligger bekken innenfor grønne formål og med økologisk korridor langs deler av bekkeløpet. Bekken mottar avrenning fra planområdet som ledes under turveien via rør (figur 3-10).

Planområdet berører ikke vassdrag som er prioritert i henhold til forvaltningsplan for vassdragene i Bergen (Bergen kommune 2007).

Figur 3-10: Øverst: Utsnitt fra Vann-nett (hentet 18.06.25) viser bekk øst for planområdet, som er én av flere mindre bekker i vannforekomst Bekkefelt Nordåsvannet, med moderat økologisk tilstand.

Nederst: Overvann/flomvann fra planområdet renner under turvei via rør og mot bekk på østsiden av turveien, utenfor planområdet.
Foto: Opus 2018.

4. Kunnskapsgrunnlag og føre-var-prinsippet

Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak, jf. naturmangfoldloven § 9.

Feltundersøkelsene som er utført i Feråsen har, sammen med tilgjengelig kunnskap fra blant annet databaser som Artskart, Naturbase og Kilden, sikret god kunnskap naturverdiene i planområdet. Dette gjelder spesielt innenfor temaene naturtyper, vegetasjonstyper og floristikk. Hekkefuglfaunaen i området er ikke kartlagt. De registrerte natur- og vegetasjonstypene gir imidlertid godt grunnlag for å vurdere hvilke potensielle planområdet representerer som yngleområde for fugl. Dessuten foreligger det noe data fra nærområdet i Artskart. Planområdet har forekomster av lauvskog av særs høy bonitet. Slik høy produktivitet kan tilsi at området er attraktivt habitat blant annet for ulike fuglearter. Planområdet omfatter en stor del av tilgjengelig skogsareal i nærområdet, mens det planlagte tiltaket er avgrenset til kun å omfatte den nordlige delen av grøntområdet. Dette arealet er også mest preget av menneskelig påvirkning. I 2018 ble skogen i området felt. Områdets verdi for fugl og vilt er dermed allerede kraftig redusert. Per 2025 er området under gjengroing med kratt og yngre trær, og fremstår dermed som ung tett skog med enkelte store trær som er ivaretatt, samt eldre trær (hasselkratt) og vegetasjon mot sørøst og vest, utenfor planområdet. Fremmedarten platanlønn er tydelig fremtredende i det nordlige området.

Kunnskapsgrunnlaget består både av informasjon og registreringer som er tilgjengelige fra offentlige databaser og informasjon skaffet til veie gjennom egne befaringer. Kunnskapsgrunnlaget vurderes derfor som godt og tilstrekkelig for å kunne si noe om planforslagets påvirkning på naturmangfoldet, og for å kunne foreslå avbøtende tiltak for naturmangfold. Føre-var-prinsippet tillegges derfor ikke vekt.

5. Mulige virkninger av tiltak

En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for, ifølge naturmangfoldloven § 10.

Midtre og sørlige deler av planområdet består av skog/naturområde. I nord inngår også noe bebyggelse og betydelig veiareal. Det går en grussti gjennom planområdet i retning nord-sør. Feråsen er en del av et gjenværende, sammenhengende grøntareal ved Steinsvik. Tiltaket vil innebære nedbygging av en mindre del av dette grøntarealet, lengst mot nord.

Stien som går i nord-sør retning gjennom planområdet, skal ifølge bestemmelsene oppgraderes med grus og belysning. Dette kan føre til inngrep i tilliggende terreng og vegetasjon. Langs stien og i terrenget er det også flere deponi med grus/sagflis. Det vil være fordelaktig for vegetasjonen i området at eksisterende deponerte masser/grushauger fjernes og at arealene ryddes opp i, også med tanke på fremmedarter i forbindelse med oppgraderingen av sti. Belysningen kan ha negativ effekt på faunaen i området, dersom den ikke tilpasses for å unngå lysforurensning.

Skogen i området ble felt i 2018, og en ny gjengroingsfase er påbegynt. Sammenlignet med situasjonen før hogst, vil områdets verdi for blant annet fugl være noe redusert, da det per i dag er få større trær og mest ung skog som egner seg mindre godt til hekking. Hønsehauk (VU) er registrert i planområdet, men utenfor hekkeperioden. Arten er var for menneskelig aktivitet, og vil trolig ha begrenset tilknytning til planområdet. En nedbygging av deler av gjenværende grøntområde på Feråsen vil få mindre negative konsekvenser for naturmangfold lokalt, da grøntareal reduseres, og naturmangfold lokalt fortrenses. Mer menneskelig aktivitet i området forsterker denne effekten.

På eiendommene 39/2, 138, 229 og 171, mot nord-nordøst, i planområdet vokser flere eksemplarer av eik, hvorav seks eiker kvalifiserer til utvalgt naturtype «hule eiker». Eikene ble ivaretatt under hogsten i området, og sju av disse er, sammen med to store ask og en stor lind lenger sør i planområdet, sikret i hensynssoner i planen. Bebyggelsen er konsentrert utenfor areal hvor disse trærne vokser. Dermed ivaretar og sikrer planen hule eiker, ask og lind i området. En sti/turvei som går gjennom planområdet kan oppgraderes med gruset trasé og belysning. Dette vil føre til inngrep langs stien. Arealene er allerede relativt sterkt påvirket etter hogst, og tiltak vurderes å være av mindre betydning, men askene vokser tett på stien, og kan potensielt ligge utsatt til. Trærne bærer noe preg av å være rammet av askeskuddsyke. Dersom det påvises at dette er tilfellet, åpner bestemmelsene for felling, for å unngå videre spredning av smitte.

Det er registrert få rødlistede arter i området, hvorav ask (EN) og lind (NT) er eneste stasjonære arter. Utover disse er kun hønsehauk registrert innenfor grøntområdet (men utenfor hekkeperioden). Flere arter er registrert i nærområdet, blant annet nær truede arter (gråspurv og tyrkerdue), ansvarsarter (gråsisik og bjørkefink) og en spesielt hensynskrevende art (dvergspett). Disse artene kan bli påvirket av tiltaket, som følge av noe mindre grøntareal og noe mer menneskelig aktivitet. På grunn av den begrensede utstrekningen av tiltak tett opp mot eksisterende bebyggelse, og relativt få planlagte boliger, vil påvirkningen trolig bli liten. Det er ikke registrert truede eller sårbare vegetasjonstyper. Samlet vurderes tiltaket å få liten til moderat negativ påvirkning på økosystem og naturmangfold.

Planområdet er en del av en større reguleringsplan fra 1990, som regulerer boligbebyggelse på store deler av Feråsen. Bortsett fra planområdet er hele området allerede utbygget i tråd med reguleringsplanen. Planområdet står igjen som siste del av utbyggingen, og utgjør sammen med tilgrensende grøntarealer en del av et resterende grøntområde på Feråsen. Gjennomførte tiltak har

totalt sett ført til stor negativ påvirkning på naturmangfold og økosystem, på grunn av den omfattende nedbyggingen av grøntareal. Reguleringsplanen som er under utarbeidelse vil bidra til å forsterke den samlede belastningen på naturmangfold, men på grunn av at tiltak foreslått i planforslaget har relativt liten utstrekning, og arealet er negativt påvirket av blant annet fremmedarter m.m, samt at store eiker, ask og lønn bevarer, vurderes påvirkningen av denne planen å være begrenset.

Siden skogen i området er felt, vil det i en periode være gode forhold med god lystilgang og tilgjengelig areal hvor ulike arter kan etablere seg og vokse opp. Dette gir særlig gode forhold for hurtigvoksende plantearter som har god spredningsevne. Dette gjelder blant annet einstape og geitrams, samt flere fremmedarter som er registrert i området, herunder platanlønn, gyvel, spirea-arter og bulkemispel. Befaring fra 2025 bekrefter i stor grad dette bildet. Spesielt langs gangveiene i området er innslaget av fremmedarter og ulike hageplanter stort. Sørlike, og mer eng-pregede deler av planområdet, ar mindre innslag av fremmedarter, men disse arealene er overtatt av større arter som overtar arealene til de mindre eng-artene når områdene blir liggende brakk.

6. Avbøtende tiltak

For å unngå eller begrense skade på naturmangfoldet, skal miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder, samt lokalisering av tiltak, vurderes, jf. naturmangfoldloven § 12. Eventuelle kostnader ved å hindre eller begrense skade på naturmangfold som tiltaket volder, inkludert kostnader ved forebyggende eller gjenopprettende tiltak, skal dekkes av tiltakshaver, jf. § 11.

På generelt grunnlag bør tiltak utføres på en mest mulig skånsom måte for miljøet og ulike løsninger vurderes med hensyn på blant annet naturmangfold. Plangrepet er endret gjennom planprosessen og omfanget nedjustert ganske kraftig siden offentlig ettersyn. Bebyggelsen er redusert og konsentrert mot nord i planområdet. Det innebærer at store deler av planområdet videreføres som grøntareal gjennom formålene friområde (FRI), turveg (TV), blå/grønnstruktur (BG) og uteoppholdsareal (UTE). Det legges også opp til færre enheter enn ved offentlig ettersyn; totalt 41 nye enheter, mot nærmere 90 enheter ved offentlig ettersyn. Dette igjen vil redusere kommende påvirkning fra beboere på grøntområdene.

Aktuelle avbøtende tiltak er:

- Opprinnelig stedbunden vegetasjonen bør ivaretas så langt det er mulig. Revegetering av fyllinger og liknende typer inngrepsareal med stedlige treslag, plantearter og jordmasser kan være et kompensierende tiltak for fugl og småvilt i området.
- Store ask, lønn og eiker, og spesielt eiker som kvalifiserer til utvalgt naturtype «hule eiker», må ivaretas/sikres på best mulig måte i planen.
- Bekken som renner i dalbunnen like øst for planområdet, skal ikke forurenses eller tilslammes som følge av tiltaket. Overvann må håndteres på en god og forsvarlig måte for å hindre avrenning til bekken og omgivelsene.
- Forbindelsen mellom gjenværende skogsområder må opprettholdes på best mulig måte, slik at sammenhengende grøntstruktur forblir intakt.
- Fremmede arter bør fjernes fra området. Ved fjerning av vegetasjon og masser som inneholder fremmedarter, må det sikres at massene håndteres på forsvarlig måte med hensyn på spredningsrisiko til omgivelsene. På beste måte bør det sikres at eventuelle tilførte masser er rene, for å unngå forurensning og innføring av fremmede arter til området.
- Belysning langs turvei bør tilpasses for å unngå unødvendig lysforurensning.
- Det bør holdes en oversikt over hva som etablerer seg i skogsområdet som er under gjengroing. Det vil være gode forhold for fremmede arter å etablere seg, noe som bør forhindres eller begrenses slik at stedegen vegetasjon kan få reetablere seg.
- Deponier med grus/sagflis langs sti og i terreng bør fjernes, og områdene restaureres med tilplanting av stedegen vegetasjon.

7. Oppsummering og konklusjon

Floraen i Feråsen består samlet av vanlige og lite kravfulle arter. Det er ikke registrert truede eller rødlistete vegetasjonstyper, og det er heller ikke registrert viktige viltområder. I 2018 ble skogen i planområdet felt, hvilket innebærer at området i dag er preget av gjengroing og ung skog. Dermed vil forholdene for blant annet hekkende fugl være mindre gunstige enn da skog dominerte området.

Ask (EN) og lind (NT) er eneste stasjonære rødlistearter som er registrert. To store eksemplarer av ask vokser langs eksisterende tursti, og ble, sammen med en stor lind, ivaretatt da skogen ble felt. Ellers er piggsvin (NT), hønsseier (VU), granmeis (VU) og tårnseier (NT) registrert i området.

Det er mange påviste fremmedarter i planområdet (se kapittel 1 for fullstendig oversikt), blant annet: platanlønn, bulkemispel, mispel-art (trolig dielsmispel og/eller spirkemispel), sitkagran, rynkerose, gyvel, buskhyll, muligens fagerfredløs (alle SE), laurbær og hagestikle (alle LO). Fremmedarter kjennetegnes ofte ved god evne til å spre seg, og de er hurtigvoksende. Dermed utkonkurrerer de andre arter.

Det er registrert totalt 12 store eiker nord i planområdet, hvorav seks faller inn under utvalgt naturtype «*hule eiker*». Disse ivaretas innenfor hensynssoner i planforslaget. Dette er viktig grep for å sikre ivaretagelse av utvalgt naturtype og et potensielt rikt artsmangfold knyttet til disse. I forlengelsen ivaretas også grøntareal omkring eikene, slik at områdene rundt trærne vil kunne fungere som økologisk korridor for fugl, små pattedyr og insekter.

Det er ikke avgrenset viltområder eller trekkveger for hjortevilt i Feråsen. Det er gjort registreringer av ulike fuglearter. Det ble videre funnet spor etter hjort og ekorn under befarings, mens piggsvin er registrert langs Sandslivegen. Feråsen vurderes å ha potensiale for et middels rikt fugle- og dyreliv. Fugl og vilt, inkludert enkelte rødlistearter og arter av nasjonal forvaltningsinteresse, kan bli noe påvirket av utbyggingen som følge av redusert grøntareal. Samlet vurderes tiltaket å få liten til moderat negativ påvirkning på økosystem og naturmangfold.

8. Kilder

- Artsdatabanken 2018. Norsk rødliste for naturtyper 2018. [https://www.artsdatabanken.no/rodlistefornaturtyper]. Hentet 18.01.2024
- Artsdatabanken 2021 (24. november). Norsk rødliste for arter 2021. [https://www.artsdatabanken.no/rodlisteforarter/2021]. Hentet 18.01.2024
- Artsdatabanken 2023 (11. august). Fremmede arter i Norge – med økologisk risiko 2023. [http://www.artsdatabanken.no/lister/fremmedartslista/2023]. Hentet 18.01.2024
- Artsdatabanken, Artskart. [https://artskart.artsdatabanken.no/]. Hentet 22.05.2025
- Bergen kommune 2007. Forvaltningsplan vassdragene i Bergen. Bergen kommune, Grønn etat.
- Forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven 2011. [https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2011-05-13-512?q=hule%20eiker*]
- Fremstad, E. 1997. Vegetasjonstyper i Norge. NINA Temahefte 12: 1-279.
- Fremstad, E. & Moen, A. (red.) 2001. Truete vegetasjonstyper i Norge. – NTNU Vitenskapsmuseet Rapp. bot. Ser. 2001-4: 1-231.
- Jordal, J.B. 2014. Forslag til faktaark for store gamle trær. Miljødirektoratet.
- Kilden [http://www.kilden.nibio.no/]. Hentet 18.01.2024
- Mikkelsen, G. & Søyland, A. 2017. Viltet i Bergen. Kartlegging av viltområder og status for viltartene - Bergen kommune. Bymiljøetaten. Rapport.
- Miljødirektoratet, Naturbase [http://kart.naturbase.no]. Hentet 22.05.2025
- Moen, A. 1998. Nasjonalatlas for Norge: Vegetasjon. Statens kartverk, Hønefoss.
- NGU, Norges geologiske undersøkelse. Kart over berggrunn [https://geo.ngu.no/kart/berggrunn_mobil/]. Hentet 18.01.2024
- Puschmann, O. 2005. Nasjonalt referansesystem for landskap. Beskrivelse av Norges 45 landskapsregioner. NIJOS-rapport 10/2005.
- Vann-nett [https://vann-nett.no/waterbodies/map] Hentet 22.05.2025

Vedlegg – Hule eiker – gnr. 39, bnr. 171 og 229

Sted: Feråsen, Ytrebygda bydel, Bergen kommune. Hule eiker innmålt 05.11.2018 av Exact.

Faktaark hule eiker - 1

	Feråsen Eik 1 - gnr. 39, bnr. 229
Naturtype	Store gamle trær
Utforming	Eik
Verdi	Viktig
Utvalgt	Ja
Registreringsdato	05.11.2018
Tilstand	Eika er ikke synlig hul. To stammer. Stammeomkrets i brysthøyde er hhv. 260 og 175 cm
Forvaltningsplan	Nei
Forvaltningsavtale	Nei
Verdibegrunnelse	Verdien er vurdert med grunnlag i forslag til faktaark for store, gamle trær (Jordal 2014), der en kombinasjon av størrelse og biologisk viktige strukturer er vektlagt
Innledning	Eik registrert av Opus Bergen AS i forbindelse med regulering av Feråsen
Beliggenhet	Feråsen, Sandsli, Ytrebygda bydel i Bergen, Hordaland. Mellom boliger i en sørøstvendt skråning ned mot Feråsvegen, om lag kote 31
Naturtyper	Naturtype er stor, gammel eik (D1207)
Artsmangfold	Ikke nærmere undersøkt
Påvirkning	-
Fremmede arter	Ingen registrert
Totalareal	0
Kommuner	Bergen
Kilder	Mydland, Opus Bergen AS, og Bratseth, Vestlandsarboristen

Eik nr. 1. Foto: Opus Bergen AS.

Faktaark hule eiker - 2

	Feråsen Eik 2 - gnr. 39, bnr. 229
Naturtype	Store gamle trær
Utforming	Eik
Verdi	Viktig
Utvalgt	Ja
Registreringsdato	05.11.2018
Tilstand	Eika er ikke synlig hul. Tre stammer. Stammeomkrets i brysthøyde er hhv. 180, 170 og 170 cm
Forvaltningsplan	Nei
Forvaltningsavtale	Nei
Verdibegrunnelse	Verdien er vurdert med grunnlag i forslag til faktaark for store, gamle trær (Jordal 2014), der en kombinasjon av størrelse og biologisk viktige strukturer er vektlagt
Innledning	Eik registrert av Opus Bergen AS i forbindelse med regulering av Feråsen
Beliggenhet	Feråsen, Sandsli, Ytrebygda bydel i Bergen, Hordaland. Mellom boliger i en sørøstvendt skråning ned mot Feråsvegen, om lag kote 35
Naturtyper	Naturtype er stor, gammel eik (D1207)
Artsmangfold	Ikke nærmere undersøkt
Påvirkning	-
Fremmede arter	Ingen registrert
Totalareal	0
Kommuner	Bergen
Kilder	Mydland, Opus Bergen AS, og Bratseth, Vestlandsarboristen

Eik nr. 2. Foto: Opus Bergen AS.

Faktaark hule eiker - 3

	Feråsen Eik 3 - gnr. 39, bnr. 229
Naturtype	Store gamle trær
Utforming	Eik
Verdi	Lokalt viktig
Utvalgt	Nei
Registreringsdato	05.11.2018
Tilstand	Eika er ikke synlig hul. Stammeomkrets i brysthøyde er ca. 190 cm
Forvaltningsplan	Nei
Forvaltningsavtale	Nei
Verdibegrunnelse	Verdien er vurdert med grunnlag i forslag til faktaark for store, gamle trær (Jordal 2014), der en kombinasjon av størrelse og biologisk viktige strukturer er vektlagt
Innledning	Eik registrert av Opus Bergen AS i forbindelse med regulering av Feråsen
Beliggenhet	Feråsen, Sandsli, Ytrebygda bydel i Bergen, Hordaland. Mellom boliger i en sørøstvendt skråning ned mot Feråsvegen, om lag kote 38
Naturtyper	Naturtype er stor, gammel eik (D1207)
Artsmangfold	Ikke nærmere undersøkt
Påvirkning	-
Fremmede arter	Ingen registrert
Totalareal	0
Kommuner	Bergen
Kilder	Mydland, Opus Bergen AS, og Bratseth, Vestlandsarboristen

Eik nr. 3. Foto: Opus Bergen AS.

Faktaark hule eiker - 4

	Feråsen Eik 4 - gnr. 39, bnr. 229
Naturtype	Store gamle trær
Utforming	Eik
Verdi	Viktig
Utvalgt	Ja
Registreringsdato	05.11.2018
Tilstand	Eika er ikke synlig hul. To stammer. Stammeomkrets i brysthøyde er hhv. 240 og 195 cm. Greinlengde ca. 8,2 m
Forvaltningsplan	Nei
Forvaltningsavtale	Nei
Verdibegrunnelse	Verdien er vurdert med grunnlag i forslag til faktaark for store, gamle trær (Jordal 2014), der en kombinasjon av størrelse og biologisk viktige strukturer er vektlagt
Innledning	Eik registrert av Opus Bergen AS i forbindelse med regulering av Feråsen
Beliggenhet	Feråsen, Sandsli, Ytrebygda bydel i Bergen, Hordaland. Nær hus og uthus i en sørøstvendt skråning ned mot Feråsvegen, om lag kote 41
Naturtyper	Naturtype er stor, gammel eik (D1207)
Artsmangfold	Ikke nærmere undersøkt
Påvirkning	-
Fremmede arter	Ingen registrert
Totalareal	0
Kommuner	Bergen
Kilder	Mydland, Opus Bergen AS, og Bratseth, Vestlandsarboristen

Eik nr. 4. Merk rotsystemet (!) på nederste bilde. Foto: Opus Bergen AS.

Faktaark hule eiker - 5

	Feråsen Eik 5 - gnr. 39, bnr. 171
Naturtype	Store gamle trær
Utforming	Eik
Verdi	Viktig
Utvalgt	Ja
Registreringsdato	05.11.2018
Tilstand	Eika er ikke synlig hul. Klynge med til sammen ni stammer. Stammeomkrets i brysthøyde er hhv. 175, 160, 120, 118, 105, 105 og 100 cm. I tillegg to mindre stammer
Forvaltningsplan	Nei
Forvaltningsavtale	Nei
Verdibegrunnelse	Verdien er vurdert med grunnlag i forslag til faktaark for store, gamle trær (Jordal 2014), der en kombinasjon av størrelse og biologisk viktige strukturer er vektlagt.
Innledning	Eik registrert av Opus Bergen AS i forbindelse med regulering av Feråsen
Beliggenhet	Feråsen, Sandsli, Ytrebygda bydel i Bergen, Hordaland. Mellom boliger i en sørøstvendt skråning ned mot Feråsvegen, om lag kote 41
Naturtyper	Naturtype er stor, gammel eik (D1207)
Artsmangfold	Ikke nærmere undersøkt
Påvirkning	-
Fremmede arter	Ingen registrert
Totalareal	0
Kommuner	Bergen
Kilder	Mydland, Opus Bergen AS, og Bratseth, Vestlandsarboristen

Eik nr. 5. Foto: Opus Bergen AS.

Faktaark hule eiker - 6

	Feråsen Eik 6 - gnr. 39, bnr. 171
Naturtype	Store gamle trær
Utforming	Eik
Verdi	Viktig
Utvalgt	Ja
Registreringsdato	05.11.2018
Tilstand	Eika er ikke synlig hul. Fire store stammer. Stammeomkrets i brysthøyde er hhv. 150, 120, 120 og 110 cm. I tillegg én mindre stamme
Forvaltningsplan	Nei
Forvaltningsavtale	Nei
Verdibegrunnelse	Verdien er vurdert med grunnlag i forslag til faktaark for store, gamle trær (Jordal 2014), der en kombinasjon av størrelse og biologisk viktige strukturer er vektlagt
Innledning	Eik registrert av Opus Bergen AS i forbindelse med regulering av Feråsen
Beliggenhet	Feråsen, Sandsli, Ytrebygda bydel i Bergen, Hordaland. Mellom boliger i en sørøstvendt skråning ned mot Feråsvegen, om lag kote 43
Naturtyper	Naturtype er stor, gammel eik (D1207)
Artsmangfold	Ikke nærmere undersøkt
Påvirkning	-
Fremmede arter	Ingen registrert
Totalareal	0
Kommuner	Bergen
Kilder	Mydland, Opus Bergen AS, og Bratseth, Vestlandsarboristen

Eik nr. 6. Foto: Opus Bergen AS.